

biennale:9

ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Όλα πρέπει
να αλλάζουν
ΡΑΚ9

2016

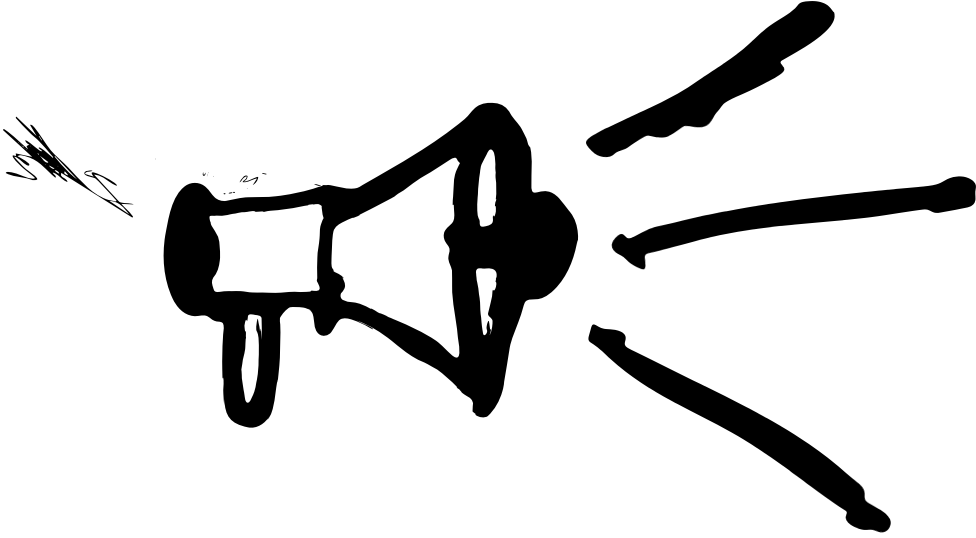

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού

ΜΟΥΣΕΙΑ
MOMUS

ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ ΚΑΙ ΤΑΙΝΙΩΝ

πρόγραμμα τελευταίας εβδομάδας

Τρίτη 30 Ιουνίου – Κυριακή 5 Ιουλίου 2026

ΚΕΙΜΕΝΑ & ΕΙΚΟΝΕΣ

ΒΙΝΤΕΟ

Πατώντας τους υπερσυνδέσμους, κατεβάζετε/βλέπετε το υλικό.

Ριζοσπαστική Νοημοσύνη. Σαλονίκη 9

ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΤΩΝ ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ
(ακολουθείται η σειρά παρουσίασης)

Μαρίνα Γιώτη

Ψυχογεωγραφίες του ναυαγίου: Χαρτογραφώντας
το ωκεάνιο ασυνείδητο
Επιτελεστική διάλεξη, 45'
4 Ιουλίου, 6:30-7:30 μ.μ.
Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Καλύπτοντας περισσότερο από τα επτά δέκατα της επιφάνειας της Γης, η θάλασσα σηματοδοτεί ένα απέραντο και αινιγματικό όριο. Ιεροποιημένη από πολλούς αρχαίους πολιτισμούς, συχνά αναπαρίσταται ως ένα όχημα εξαγνισμού, ως ένας χώρος κάθαρσης απ' οτιδήποτε είναι επικίνδυνο, βρώμικο και ηθικά μiasματικό. Παρομοίως, τα βάθη της, ο υποθαλάσσιος κόσμος, έχουν νοηθεί ως μια απρόσιτη *terra incognita* – ένας τόπος όπου η ανθρωπότητα αποκρύπτει όσα δεν επιθυμεί πλέον να βλέπει. Ωστόσο, σε μια εποχή αυξανόμενων θερμοκρασιών των θαλασσών, μικροπλαστικών, πετρελαιοκηλίδων και οξίνισης των ωκεανών, οι αναγεννητικές και εξαγνιστικές ικανότητες του ωκεανού δεν μπορούν πλέον να θεωρούνται δεδομένες. Η ναυσιπλοΐα έχει συνδεθεί διαχρονικά με την εξερεύνηση και την επανεγκατάσταση, την αποικιοκρατία και το εμπόριο, τη μετανάστευση και την ανταλλαγή. Τα πλοία μετέφεραν ανθρώπους, αγαθά, ιδέες, τεχνολογίες και στρατιωτικές δυνάμεις ανάμεσα στις ηπείρους, καθιστώντας δυνατή τόσο την κυκλοφορία αγαθών όσο και τα ελπιδοφόρα ταξίδια προς το άγνωστο. Μια ματιά στους χάρτες παρακολούθησης πλοίων σε πραγματικό χρόνο αποκαλύπτει τη ζαλιστική, αδιάκοπη ροή του κεφαλαίου – και, πιο πρόσφατα, τις συνέπειες της διατάραξης της μέσω της εργαλειοποίησης της γεωγραφίας. Όταν τα πλοία βυθίζονται, διαγράφονται από τα ναυτιλιακά μητρώα και ουσιαστικά εξαλείφονται από το παρόν. Τα φαντασματικά τους κατάλοιπα, ωστόσο, παραμένουν. Σε

4 αντίθεση όμως με τα μνημεία στην Ξηρά, τα ναυάγια εξαφανίζονται από το δημόσιο βλέμμα. Παραδομένα στις αργές διεργασίες της υποθαλάσσιας εντροπίας και της μη ανθρώπινης ζωής, αυτά τα βυθισμένα αντι-μνημεία φέρουν τη μνήμη της ανθρώπινης και οικολογικής απώλειας, καθώς και των ταξιδιών που έμειναν ανολοκλήρωτα.

Η διάλεξη αυτή επιχειρεί να επεκτείνει την καταστασιακή έννοια της ψυχογεωγραφίας πέρα από την πόλη, προς το θαλάσσιο πεδίο. Προσεγγίζει τον ωκεανό ως ένα πολιτισμικό τοπίο, τόπο ενός συλλογικού ασυνειδήτου: ως ένα δυναμικό αρχείο όπου συσσωρεύονται τα ανολοκλήρωτα τεχνολογικά, αποικιακά, οικονομικά και μεταναστευτικά όνειρα σε στοιχειωμένες υλικές μορφές που αντανακλούν τις κοινωνίες μας. Μέσα από μια συνειρμική περιπλάνηση από ναυάγιο σε ναυάγιο, διασχίζοντας τον χρόνο και τη γεωγραφία, υφαίνει μια αφήγηση συνειδησιακής ροής γύρω από τη θαλάσσια καταστροφή και διερωτάται τι μπορούν να μας διδάξουν αυτά τα βυθισμένα ερείπια και ποια συναισθήματα μπορούν να μας προκαλέσουν σχετικά με την ανθρώπινη κατάσταση, καθώς και με τα λάθη και τις αποτυχίες της που εξακολουθούν να διαμορφώνουν το παρόν μας.

Η επιτελεστική διάλεξη πραγματοποιείται στα πλαίσια της ενότητας **Flipper Zone. Παίζοντας ενάντια στο θέαμα** της Μπιενάλε 9, σε συνεπιμέλεια Νάντιας Αργυροπούλου και Βανέσσας Θεοδωροπούλου.

Δημήτρης Αμελαδιώτης

το α(λ)λόφυτο

Περφόρμανς, 30'

4 Ιουλίου, 9-10 μ.μ.

ΔΕΘ-HELEXPO, Περίπτερο 2, 1ος όροφος

Η περφόρμανς το α(λ)λόφυτο έλκει τον τίτλο της από τα αλόφυτα, ένα σύνολο φυτών που ευδοκιμούν στη λιμνοθάλασσα του Καλοχωρίου και αντέχουν στην πυκνή ποσότητα άλατος του εδάφους. Ωστόσο, η ονομασία της

5 περφόρμανς λειτουργεί και σε έναν συνειρμικό συνδυασμό με τη λέξη «άλλο» υπό την έννοια του ετέρου, του διαφορετικού, του ξεχωριστού, του ανένταχτου, του στρεβλού, του μη κανονικού και του μη φυσιολογικού, του αποβλήτου και του αποθέματος.

Κατά την περφόρμανς αυτή, ο εικαστικός Δημήτρης Αμελαδιώτης διασκευάζει και μας αφηγείται μια μαρτυρία του δημοσιογράφου, λαογράφου και λογοτέχνη Κώστα Πασαγιάννη (1872-1933) σχετικά με την περίπτωση ενός ψαρά που αναγκάστηκε στη ζωή του να αλλάξει επάγγελμα εξαιτίας ενός σοβαρού τραυματισμού του και να γίνει μοιρολογάς.

Η μαρτυρία αυτή δημοσιεύεται στην εφημερίδα «Πρωτεύουσα» το 1921 και καταγράφει την εξαιρετικά σπάνια περίπτωση όπου ένας άντρας ασκεί την τέχνη του μοιρολογιού, μια τέχνη την οποία βάσει των επιταγών της εγχώριας παράδοσης πραγματεύονται κατά κανόνα οι γυναίκες.

Ζητήματα του σύγχρονου προβληματισμού, όπως οι τεχνητές αλλοιώσεις του περιβάλλοντος, η ρύπανση των υδροβιότοπων, η λειψυδρία, η ερήμωση της περιφέρειας, ο αφανισμός επαγγελμάτων, οι αγκυλώσεις του φαλλοκρατισμού και του φεμινισμού, η πολυσημία του όρου «κούιρ», τα στερεότυπα της παράδοσης για την ταυτότητα των φύλων και οι κοινωνικές προκαταλήψεις απέναντι στην αναπηρία, τίθενται με τρόπο οργανικό, αλληγορικό και διαλεκτικό στην επιτελεστική αφήγηση του Αμελαδιώτη. Ο λόγος της συγκεκριμένης εικαστικής επιτέλεσης έχει τη μορφή λαϊκού παραμυθιού και εμπλουτίζεται με την αυτοσχέδια ερμηνεία δημοτικών τραγουδιών της φύσης, της εργασίας και του πένθους. Όμως ο Αμελαδιώτης δεν περιορίζεται μόνο σε μια ιδιωματική εκφορά του λόγου, καθώς ο ίδιος μεταστοιχείωνεται ταυτόχρονα σε έναν ρύπο που φορτίζεται ενεργειακά από την ψυχοσωματική δαπάνη συγκίνησης και ενσυναίσθησης.

Η περφόρμανς πραγματοποιήθηκε και στις 23 Μαΐου στο Δέλτα Αξιού και εντάσσεται στο πλαίσιο του προγράμματος **Απείθαρχα Νερά** της Μπιενάλε 9.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΤΑΙΝΙΩΝ

(ακολουθείται η σειρά προβολής τους)

ΔΕΘ: Το περίπτερο της πόλης
του Αλέξανδρου Λιτσαρδάκη (Ελλάδα, 2026, 33')

30 Ιουνίου στις 5 μ.μ. και στις 8 μ.μ.

1, 4 και 5 Ιουλίου στις 5 μ.μ.
στο Αμφιθέατρο «Ξανθίππη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.

2 Ιουλίου στις 8:45-9:45 μ.μ.
στον θερινό κινηματογράφο Απόλλων.

Μια υβριδική ταινία που φέρνει κοντά το art film με τη μεθοδολογία του ερευνητικού ντοκιμαντέρ, επιστρέφει στο ιστορικό αρχείο, όχι για να μελετήσει κάποιο φαινόμενο, αλλά για να φανταστεί μια επίγεια ουτοπία. Εστιάζοντας στο πιο κρίσιμο ζήτημα της Θεσσαλονίκης σήμερα –το σχέδιο ανάπλασης της ΔΕΘ–, αναστοχάζεται τις έννοιες της αυτοδιοίκησης αλλά και της «ανάπτυξης» μέσα από την καταγραφή της συλλογικής διεκδίκησης ενός χώρου κοινών. Καθώς συνομιλεί με πρόσωπα της πόλης και όψεις του τοπίου που κάποτε αποτελούσε «βιτρίνα» του κράτους, η κάμερα του σκηνοθέτη επιχειρεί να βρει απαντήσεις στα πιο σύνθετα ερωτήματα: Τι σχέση έχει το παρελθόν με το μέλλον; Πού φτάνουν οι ρίζες του διχασμού; Και πώς μοιάζει τελικά η κοινωνία των πολιτών; Η ταινία αποτελεί καλλιτεχνική ανάθεση της Μπιενάλε 9. Γλώσσα: Ελληνικά. Υπότιτλοι: Ελληνικά, Αγγλικά.

U.F.O. Lost in HEAVEN

των Errands Group (Ελλάδα, 2025, 23')

30 Ιουνίου στις 5:30 μ.μ. και στις 8:30 μ.μ.

1, 4 και 5 Ιουλίου στις 5:30 μ.μ.
στο Αμφιθέατρο «Ξανθίππη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

7 Σε ένα οιονεί αναπάντεχο σίκουελ του έργου τους *TRANSPORTING UTOPIA*, η ομάδα Errands Group επιστρέφει στο οίκημα-κάψουλα του οράματος του Νικόλαου Ξάστερου για μαζική φορητή κατοίκηση τη δεκαετία του 1970. Αναζητώντας τα ίχνη του εξαφανισμένου σπιτιού-UFO που αναδομήθηκε ως καλλιτεχνικό έργο στην παραλία του Φλοίσβου στο πλαίσιο της 2η Μπιενάλε της Αθήνας (2009), «AB2: HEAVEN», η κάμερα διανύει την απόσταση από το κατασκευασμένο μέλλον στο προδιαγεγραμμένο παρελθόν και από την ουτοπία στη φетиχοποίηση, σε μια ιστορία μυστηρίου που διευρύνει τα όρια της φαντασιακής αντίστασης.
Γλώσσα: Ελληνικά. Υπότιτλοι: Αγγλικά.

Η αρρώστια που δεν έχει γιατρεία.

Πάνος Κουτρομπούσης

των Γιώργου και Ηρακλή Μαυροειδή
(Ελλάδα, 2022, 22'34")

30 Ιουνίου στις 6 μ.μ. και στις 9 μ.μ.

3 Ιουλίου στις 5 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Στην ταινία *Η αρρώστια που δεν έχει γιατρεία*. Πάνος Κουτρομπούσης, οι σκηνοθέτες Γιώργος και Ηρακλής Μαυροειδής συγκεντρώνουν αποσπάσματα αυτοβιογραφικών εξομολογήσεων του φίλου τους, ανατρεπτικού ζωγράφου, λογοτέχνη και δημιουργού διεθνών κόμικς και άγνωστων εν πολλοίς ταινιών (όπως το καλτ *Από μπουζούκια σε μπουζούκια*), Πάνου Κουτρομπούση.

Γλώσσα: Ελληνικά. Υπότιτλοι: Αγγλικά.

Από μπουζούκια σε μπουζούκια

του Πάνου Κουτρομπούση (Ελλάδα, 1962, 13')

30 Ιουνίου στις 6:20 μ.μ. και στις 9:20 μ.μ.

3 Ιουλίου στις 5:20 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

8 Το ντοκιμαντέρ μικρού μήκους του Πάνου Κουτρομπούση καταγράφει, με άμεσο και ρεαλιστικό ύφος, τη ζωή στα λαϊκά κέντρα διασκέδασης της δεκαετίας του '60 στο Πέραμα.

Αρχικά η ταινία δεν είχε μουσική, αυτή προστέθηκε από τον Κουτρομπούση αργότερα. Θαυμαστής της μουσικής του Βαμβακάρη, ο Κουτρομπούσης είχε γυρίσει σκηνές και στις ταβέρνες τις οποίες είχε επισκεφτεί ο Allen Ginsberg με την Amy Mims (ποιήτρια και σύντροφος του Μίνου Αργυράκη) και είχε γράψει το περίφημο ποίημα "Seabattle of Salamis took place off Perama" [Η Ναυμαχία της Σαλαμίνας διεξήχθη στα ανοιχτά του Περάματος]. Σε συνέντευξή του στο περιοδικό *Λαϊκό Τραγούδι* (#22, Φεβρουάριος-Μάρτιος 2008), ο Κουτρομπούσης λέει: «Το ενδιαφέρον μου εμένα για το ρεμπέτικο, το λαϊκό και το Πέραμα, που κατέληξα να κάνω το ντοκιμαντέρ, ήτανε μάλλον κοινωνικό παρά μουσικό. Αλλά πώς ξεκίνησε δε θυμάμαι. Κάπου θα έμαθα ότι στο Πέραμα υπάρχουν λαϊκά μπουζουξίδικα. Μπορεί και να μη μου το είπε κανείς, να το διάβασα σε εφημερίδα, ξέρω 'γω; [...] Βρίσκω μια ειλικρίνεια [σ' αυτή τη μουσική]. Υπήρχε και το θέμα ότι είχε σχέση με τα ναρκωτικά, γιατί στις αρχές της δεκαετίας του '60 είχε απλωθεί το ότι το χασίσι, το μαύρο, έχει σχέση με δημιουργία ας πούμε, και με επανάσταση λιγάκι, και με αντιεξουσιαστική κατάσταση. Είχε σχέση κι αυτό, αλλά περισσότερο ήτανε ότι μ' ενδιέφερε το λαϊκό ως αυθεντικό, και στη μουσική και στην κοινωνία».

Κουρσάλ

του Νίκου Θεοδοσίου (Ελλάδα, 2006, 60')

30 Ιουνίου στις 6:30 μ.μ. και στις 9:30 μ.μ.

3 Ιουλίου στις 5:35 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίππη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

9 «Κουρσάλ» ήταν το όνομα του μοναδικού στον κόσμο κινηματογράφου που λειτούργησε πάνω σε ένα ιστιοφόρο στην παραλία της Θεσσαλονίκης την περίοδο του μεσοπολέμου. Η αναζήτηση συγκεκριμένων πληροφοριών για τον μυθικό κινηματογράφο γίνεται αγχώδης καθώς χάνεται σε ένα ομιχλώδες τοπίο μέσα από το οποίο αναδεικνύονται άλλες πτυχές της πόλης, στο διάστημα περίπου ενός αιώνα, που η επίσημη ιστορία προκλητικά αγνοεί. Οδηγοί σ' αυτό το ταξίδι οι Γιάννης Ταμτάκος και Νίκος Μπιλιλής. Ο πρώτος, με μια πλούσια ιστορία στο εργατικό κίνημα και μια σκληρή πορεία που του επεφύλαξε η πολιτική του τοποθέτηση, αρχικά στο τροτσκιστικό κίνημα και αργότερα στον αναρχισμό. Ο δεύτερος, με μια παθιασμένη σχέση με το κινηματογραφικό φιλμ που σχοινοβατεί ανάμεσα στην καταστροφή και τη διάσωση της φιλμικής κληρονομιάς. Κι η θάλασσα, άλλοτε ήρεμη, πνιγμένη στο πρωινό πούσι, κι άλλοτε φουρτουνιασμένη, περιμένει πάντα το Κουρσάλ...
Γλώσσα: Ελληνικά. Υπότιτλοι: Αγγλικά.

Ακολουθήστε τες: Τέος Ρόμβος & Χαρά Πελεκάνου
της Εύης Καλογηροπούλου (Ελλάδα, 2020, 25')
30 Ιουνίου στις 7:35 μ.μ. και στις 10:35 μ.μ.
στο Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Το ντοκιμαντέρ *Ακολουθήστε τες* αποτελεί μια περιπλανητική επίσκεψη στις μνήμες, την αντισυμβατική ζωή και το πολυσχιδές έργο του Τέου Ρόμβου και της Χαράς Πελεκάνου, σε ανάθεση της Νάντιας Αργυροπούλου στη σκηνοθέτρια Εύη Καλογηροπούλου για την έκθεση «Trypa, stories of Iove, anarchy, care and extinction as told by Teos Romvos & Chara Pelekanou» στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Ρίατο, στην Οστράβα της Τσεχίας (2020-21).
Γλώσσα: Ελληνικά. Υπότιτλοι: Αγγλικά.

10 Οι παρακάτω πέντε ταινίες εντάσσονται στο αφιέρωμα της Μπιενάλε 9 στην Ester Krumbachová, το οποίο υλοποιείται σε συνεργασία με την Εθνική Ταινιοθήκη της Πράγας και την επιμελήτρια Syřva Pořáková (η οποία έχει συντάξει και τις περιγραφές των ταινιών):

Ikarie XB 1

του Jiřdřich Pořák (Τσεχοσλοβακία, 1963, 88')

1 Ιουλίου στις 6:20 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίππη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Το καλλιτεχνικό εύρος της Ester Krumbachová αποδεικνύεται, μεταξύ άλλων, από τη σύμπραξή της σε ταινίες πολύ διαφορετικών ειδών. Συντελώντας σε αυτή τη μοναδική τσεχοσλοβακική ταινία επιστημονικής φαντασίας, δημιούργησε κοστούμια που ξεπερνούσαν κατά πολύ αυτό που η σοσιαλιστική κοινωνία της εποχής φανταζόταν ως ένα νεωτερικό ουτοπικό μέλλον.

Η ταινία *Ikarie XB 1* αντιπροσωπεύει από πολλές απόψεις ένα μοναδικό έργο στην ιστορία του τσεχοσλοβακικού κινηματογράφου. Το σενάριο βασίζεται στο μυθιστόρημα *Obřok Mageřana* (Νέφος του Μαγγελάνου) του Stanisław Lem. Η ανθρωπιστική αφήγηση, που τοποθετείται στο έτος 2163, αφηγείται την ιστορία ενός διαστημοπλοίου με διεθνές πλήρωμα που κάνει ένα ταξίδι για να αναζητήσει σημάδια ζωής στο αστρικό σύστημα Άλφα Κενταύρου. Η ζωή στο διαστημόπλοιο έχει τον σταθερό της ρυθμό, αλλά μετά από τέσσερις μήνες το πλήρωμα αρχίζει να δείχνει σημάδια πλήξης και νευρικότητας. Μια γιορτή για τα 110α γενέθλια του μαθηματικού Άντονι αποτελεί έτσι μια ευπρόσδεκτη αλλαγή. Η ψυχαγωγία, ωστόσο, διακόπτεται από έναν συναγερμό: ένα μυστηριώδες διαστημόπλοιο εμφανίζεται στις οθόνες τους. Μέσα σε έναν πύραυλο που χρονολογείται από το 1987, το πλήρωμα βρίσκει τα πτώματα πλούσιων ανθρώπων που κάποτε διέφυγαν από την απειλούμενη Γη και αργότερα αλληλοσκοτώθηκαν. Το εύρημα πυροδοτεί μια

11 σειρά γεγονότων που θέτουν τα μέλη του πληρώματος σε πολλαπλούς κινδύνους καθώς αντιπροσωπεύουν μια σειρά από πολιτισμικούς εφιάλτες: κινδύνους από ακτινοβολία, βιοχημικές απειλές και την πιθανή ύπαρξη εξωγήινης ζωής. Η μεγάλη μήκους ταινία κέρδισε βραβείο στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Επιστημονικής Φαντασίας της Τεργέστης και στη συνέχεια διανεμήθηκε σε πολλές χώρες, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ. Η εταιρεία American International Pictures τη μετέτρεψε στην αμερικανική ταινία β' κατηγορίας *Voyage to the End of the Universe*, με αγγλική μεταγλώττιση και αγγλοσαξονικά ονόματα τόσο για τους ηθοποιούς όσο και για τα μέλη του συνεργείου παραγωγής που αναφέρονται στους συντελεστές. Επίσης, η ταινία ξαναμονταρίστηκε – μια ιδεολογικά φορτισμένη σκηνή που απεικονίζει ένα συναπάντημα με ένα εγκαταλελειμμένο διαστημόπλοιο από την εποχή του καπιταλισμού παραλείφθηκε, και στην ταινία δόθηκε ένα νέο τέλος.

Γλώσσα: Τσεχικά. Υπότιτλοι: Ελληνικά, Αγγλικά.

Μαργαρίτες [Sedmikrásky]

της Věra Chytilová (Τσεχοσλοβακία, 1966, 73')

1 Ιουλίου στις 7:50 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Μία από τις πιο διάσημες ταινίες του Τσεχοσλοβακικού Νέου Κύματος της δεκαετίας του 1960, οι *Μαργαρίτες* είναι η δεύτερη μεγάλη μήκους ταινία της σκηνοθέτριας Věra Chytilová. Γυρισμένη όταν η Chytilová ήταν 37 ετών, αυτή η διαχρονική, γεμάτη ζωντάνια κλασική ταινία συνεχίζει να εμπνέει νέες γενιές θεατών. Πρόκειται για μια προκλητική ταινία που αφηγείται την ιστορία δύο νεαρών γυναικών που αποφασίζουν να αντικατοπτρίσουν τον παρακμιακό, ηδονιστικό κόσμο στον οποίο ζουν. Αποκομμένη από την πολιτική πραγματικότητα της εποχής στην οποία γυρίστηκε, η ταινία αποτελεί ωστόσο μια κατεξοχήν αναπαράσταση της αισθητικής των

12 μέσων της δεκαετίας του '60. Η Μαρία Ι και η Μαρία ΙΙ εκμεταλλεύονται ανενδοίαστα την παραδοσιακή ηθική και τους κοινωνικούς κανόνες, ξεγελώντας ανέμελα τους άντρες που έλκονται από την αμέριμνη ευφορία τους – κυρίως άντρες μεγαλύτερης ηλικίας. Παρακολουθούμε τα δύο μοντέλα να εκμεταλλεύονται αδηφάγα τα πορτοφόλια των σαγηνευμένων μνηστήρων τους και πολύ απλά να προσπαθούν να απολαύσουν κάθε είδους διασκέδαση που η τύχη φέρνει στον δρόμο τους. Ένα μέτρο των περιπετειών τους είναι το παιχνίδι «είναι/δεν είναι σημαντικό», το οποίο παίζουν υπεροπτικά και οι δύο Μαρίες καθώς προελαύνουν άκριτα από τη μία περιπέτεια στην άλλη. Όμως, η «κακομαθημένη» φύση τους –όπως υπογραμμίζει στο τέλος μέσα από ένα ηθικό δίδαγμα η ChytlíIonά– δεν είναι παρά μια αθώα επανάσταση με φόντο έναν παραγμένο νεωτερικό κόσμο. Ωστόσο, οι πρωταγωνίστριες των *Μαργαριτών*, τις οποίες ενσαρκώνουν παιχνιδιάρικα οι ερασιτέχνες ηθοποιοί Jitka Cerhονά και Ivana Karbanονά, λειτουργούν κυρίως ως επίδειξη της γυναικείας απελευθέρωσης σύμφωνα με τις φεμινιστικές τάσεις της εποχής. Ταυτόχρονα, οι δύο Μαρίες αντιπροσωπεύουν – αν και σε ακραία μορφή– το πώς η ChytlíIonά αναπαριστά γυναικείους χαρακτήρες που αγωνίζονται να τα καταφέρουν σε έναν ανδροκρατούμενο κόσμο. Αυτό που καθιστά τις *Μαργαρίτες* μια τόσο μοναδική ταινία, τόσο ως προς τη μορφή όσο και ως προς το νόημα, είναι η χαρακτηριστική στενή συνεργασία μεταξύ της ChytlíIonά, της ενδυματολόγου, σκηνογράφου και σεναριογράφου Ester Krumbachονά και του διευθυντή φωτογραφίας Jaroslav Kučera.

Γλώσσα: Τσεχικά. Υπότιτλοι: Ελληνικά, Αγγλικά.

Καρπός του Παραδείσου [Ovoce stromů rajských jíme]
(Τσεχοσλοβακία, Βέλγιο, 1969, 96')

1 Ιουλίου στις 9 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

13 Οι ταινίες της σκηνοθέτριας Věra Chytilová επικεντρώνονταν συχνά σε θέματα που ασχολούνταν με το πώς η «υλική κόπωση», η περιέργεια και η ανία μπορούν να γεννήσουν την απιστία σε μια σχέση. Στην ταινία αυτή, η σκηνοθέτρια παραμένει πιστή σ' αυτή τη φόρμα, διασκευάζοντας αδρά τη βιβλική ιστορία του Αδάμ και της Εύας (και του δελεαστή όφεως). Ο *Καρπός του Παραδείσου* ήταν η τελευταία ταινία που γύρισε η Chytilová στο φιλελεύθερο κλίμα της Τσεχοσλοβακίας της δεκαετίας του 1960. Δημιουργημένη σε στενή συνεργασία με τη σεναριογράφο και ενδυματολόγο Ester Krumbachová, η ταινία επωφελείται και από την ισχυρή αισθητική συμβολή του διευθυντή φωτογραφίας Jaroslav Kučera. Το τρίο αυτό είχε συνεργαστεί και διακριθεί προηγουμένως στην ταινία *Μαργαρίτες* (*Sedmikrásky*, 1966), αλλά αυτό το μεταγενέστερο έργο προχώρησε ακόμη περισσότερο όσον αφορά τη στυλιζαρισμένη αφήγηση που αμφιταλαντεύεται μεταξύ αστυνομικής ιστορίας και κωμωδίας ηθών. Λειτουργώντας ως ένα δοκίμιο για την αλήθεια, τα ψέματα, τη φιλία και την προδοσία, η ταινία διαδραματίζεται σε έναν πολυτελή ξενώνα με μεγάλο κήπο, απομονωμένο από την καθημερινή πραγματικότητα. Μεταξύ των πελατών του ξενώνα που προσπαθούν να απολαύσουν την απραξία τους είναι και το παντρεμένο ζευγάρι Εύα και Γιόζεφ. Η βαριεστημένη σύζυγος ερωτεύεται τον μυστηριώδη γόη Ρόμπερτ – προτού συνειδητοποιήσει ότι στην πραγματικότητα είναι ένας κατά συρροή δολοφόνος γυναικών. Η εύστροφη Εύα καταφέρνει να υπερασπιστεί τον εαυτό της απέναντι στον κυνικό ψυχοπαθή, διαφεύγοντας τον κίνδυνο με τη δύναμη της πειθούς της. Γυρίζοντας στον σύζυγό της, η Εύα επιστρέφει και στη συμβατική τους συνύπαρξη. Μια αρκετά απαιτητική για το κοινό ταινία, γεμάτη υπόρρητα φιλοσοφικά ερωτήματα και πειραματισμούς ως προς τη μορφή και το ύφος, που στην πραγματικότητα μπορεί να αναγνωστεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Γλώσσα: Τσεχικά. Υπότιτλοι: Ελληνικά, Αγγλικά.

Διαμάντια της νύχτας [Démanty noci]
του Jan Němec (Τσεχοσλοβακία, 1964, 67')

2 Ιουλίου στις 5 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίππη Χόιπελ»

MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Με την ιστορία δύο νεαρών Εβραίων που δραπετεύουν από ένα τρένο που τους μεταφέρει στον θάνατό τους, οι σκηνοθέτες Jan Němec και Ester Krumbachová δημιούργησαν ένα καθηλωτικό δράμα που έγινε μια από τις πιο συγκινητικές ταινίες για τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτή η διακεκριμένη ταινία βασίζεται σε μια ομότιτλη συλλογή διηγημάτων του Arnošt Lustig, ενός Τσέχου συγγραφέα, θεατρικού συγγραφέα και σεναριογράφου, του οποίου το έργο πραγματεύεται συχνά το Ολοκαύτωμα. Ως Εβραίος στην Τσεχοσλοβακία κατά τη διάρκεια του πολέμου, ο Lustig στάλθηκε σε πολλά στρατόπεδα συγκέντρωσης το 1942, αλλά το 1945 δραπετεύσε από ένα τρένο που τον μετέφερε στο Νταχάου και επέστρεψε στην Πράγα έγκαιρα για να συμμετάσχει στην εξέγερση του Μαΐου του 1945.

Η ταινία *Διαμάντια της νύχτας* προσφέρει μια ασυνήθιστη, βαθιά προσωπική οπτική στο θέμα του πολέμου, αποτελώντας μια νατουραλιστική μελέτη της διακινδύνευσης, της απόρριψης και του εκτοπισμού. Οι εμπειρίες των απελπισμένων προσφύγων στο δάσος της Σουδητίας συγχωνεύονται με τις αναμνήσεις, τα όνειρα και τα οράματα ενός από τους άντρες. Έτσι, η ανατομία μιας βασανισμένης ανθρώπινης ψυχής προβάλλεται στη σφαίρα του υπαρξιακού δράματος. Όπως συμβαίνει και σε άλλες ταινίες στις οποίες συνετέλεσε η Ester Krumbachová, τμήματα των κοστουμιών παίζουν συμβολικό ρόλο. Δεν συμπληρώνουν απλώς έναν συγκεκριμένο χαρακτήρα, αλλά γίνονται σύμβολο από μόνα τους. Γλώσσα: Τσεχικά. Υπότιτλοι: Αγγλικά.

Το πάρτι και οι καλεσμένοι [O slavnosti a hostec]
του Jan Němec (Τσεχοσλοβακία, 1966, 71')

Μετά το υπαρξιακό πολεμικό δράμα του Διαμάντια της νύχτας (Démanty noci, 1964), ο σκηνοθέτης Jan Němec συνεργάστηκε με την Ester Krumbachová ως σεναριογράφο και ενδυματολόγο για να δημιουργήσουν τη δεύτερη μεγάλου μήκους ταινία του, Το πάρτι και οι καλεσμένοι. Οι κύριοι χαρακτήρες σε αυτή τη ρέουσα ιστορία είναι μια ομάδα ανθρώπων που, μια όμορφη καλοκαιρινή μέρα, πηγαίνουν στο πάρτι γενεθλίων ενός υψηλά ιστάμενου προσώπου. Ο πρόσχαρος οικοδεσπότης παρουσιάζει ένα προσωπείο ευεξίας, αλλά οι υπαίθριοι εορτασμοί διαταράσσονται από ένα φαινομενικά ασήμαντο μικροπεριστατικό. Ένας από τους καλεσμένους – ένας σκυθρωπός σύζυγος– φεύγει. Αυτό πυροδοτεί ένα ανθρωποκυνηγητό με επικεφαλής ένα μέλος της ομάδας ασφαλείας του οικοδεσπότη ονόματι Ρούντολφ, ενώ στο ανθρωποκυνηγητό συμμετέχουν και ένα κυνηγετικό σκυλί και οι περισσότεροι από τους υπόλοιπους καλεσμένους. Ο λόγος για όλη τη φασαρία είναι ότι ο διαφυγών καλεσμένος έχει παραβιάσει έναν άγραφο κανόνα αυτής της μικροκοινωνίας που βασίζεται στην απάθεια, τον μπλαζέ εφησυχασμό και ένα συγκαλυμμένο αίσθημα ενοχής.

Η μινιμαλιστική ιστορία απόδρασης του Němec μπορεί να ερμηνευτεί με διάφορους τρόπους – κυρίως ως μια πολιτική αλληγορία για τις κρυφές δυνάμεις που κινούν τα νήματα στο παρασκήνιο, πρόθυμες να εξοντώσουν όποιον δεν είναι πρόθυμος να συμμετάσχει στον «συλλογικό» εορτασμό του καθεστώτος. Στην πρεμιέρα της, η ταινία ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων και στη συνέχεια υποβλήθηκε σε κοινοβουλευτική έρευνα. Αφού απαγορεύτηκε για λίγο εντελώς, εξαφανίστηκε μέσα στην κρύπτη της λογοκρισίας για όλη τη διάρκεια των δεκαετιών του '70 και του '80. Στην ταινία συμμετέχουν

16 πολλοί γνωστοί Τσέχοι διανοούμενοι της εποχής, ενώ η καφκική ατμόσφαιρά της τής χάρισε σημαντικές διεθνείς διακρίσεις.

Γλώσσα: Τσεχικά. Υπότιτλοι: Αγγλικά.

Return to Bog Walk

της Cecilia BengoIea (2025-26, 26')

2 Ιουλίου στις 7:20 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,

MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Πρόκειται για ένα έργο σε εξέλιξη που συνδυάζει χορό, performance και μια σειρά από συνεντεύξεις που πραγματοποιούνται από το 2017, στην προσπάθεια της καλλιτέχνης να αποκαταστήσει το πλαίσιο και το περιεχόμενο σε σχέση με το τζαμαϊκανό dancehall. Σε αυτό ο χορός αναδύεται ως μια μορφή καταφυγίου, ένας χώρος επιβίωσης, μεταμόρφωσης και συλλογικής μνήμης. Η ταινία παρουσιάζει Τζαμαϊκανούς καλλιτέχνες της χορευτικής σκηνής, οι οποίοι είναι πλέον όλοι οικονομικοί πρόσφυγες και ζουν μακριά από την πατρίδα τους λόγω οικονομικών δυσκολιών και περιορισμένων ευκαιριών. Οι ομάδες που εμφανίζονται στην ταινία είναι οι Black Eagle και Overload Skankaz. Οι κινήσεις τους φέρουν τη μνήμη της γης τους, της κοινότητας και του πολιτισμού τους. Η αίθουσα χορού (dance hall) γίνεται ένα πολιτιστικό καταφύγιο, ένας χώρος διαβίωσης όπου η ταυτότητα δεν χάνεται στην εξορία, αλλά συντηρείται και αναδιαμορφώνεται μέσω του ρυθμού και της κίνησης. Το έργο είναι ένας φόρος τιμής στην ικανότητα των χορευτών να κουβαλούν μέσα τους την πατρίδα τους και να χορεύουν ως πράξη αντίστασης, φροντίδας και αναγέννησης. Η BengoIea εργάζεται σε διάφορες χώρους του κόσμου, στους τομείς του performance, του βίντεο και της γλυπτικής, χρησιμοποιώντας τον χορό ως μέσο ριζοσπαστικής ενουναίωσης και συναισθηματικής ανταλλαγής. Η κίνηση είναι για εκείνη μια γλώσσα ανθεκτικότητας και

17 μεταμόρφωσης, που διαμορφώνεται μέσω της συνεργασίας και της ανταλλαγής χωρίς χρήση ιεραρχίας ή βίας.
Γλώσσα: Αγγλικά. Υπότιτλοι: Αγγλικά.

Υπερρεαλιστικό happening

του Δήμου Θεού (Ελλάδα, 1983, 144')

2 Ιουλίου στις 7:45 μ.μ.

4 Ιουλίου στις 8:15 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίππη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Ο Δήμος Θεός (1935-2018) ήταν ένας από τους πρωτοπόρους Έλληνες σκηνοθέτες του οποίου το έργο έχει καθορίσει την ελληνική κινηματογραφία με πολλαπλούς τρόπους. Στο προοίμιό της τον Οκτώβριο του 2025, η Μπιενάλε 9 πρόβαλε την αρχικά απαγορευμένη ταινία *100 ώρες του Μάη των Δήμου Θεού & Φώτου Λαμπρινού* (1964), η οποία αφηγείται, μέσα από αυθεντικές εικόνες και άγνωστα τεκμήρια το ζοφερό παρασκήνιο της πολιτικής δολοφονίας του Γρηγόρη Λαμπράκη στη Θεσσαλονίκη και σκιαγραφεί τον κοινωνικό περίγυρο και το πολιτιστικό/πολιτικό πλαίσιο εκείνης της εποχής. Η ταινία του Θεού *Κιέριον* (1968), γραμμένη από κοινού με τον Κώστα Σφήκα, που αναφερόταν στη δολοφονία του δημοσιογράφου George ΡοIk στην Αθήνα και την κατάχρηση εξουσίας από το κράτος, θεωρείται η πρώτη ελληνική πολιτική ταινία και αυτή που άνοιξε τον δρόμο για τη δημιουργία του «Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου». Το σύνολο της κινηματογραφίας του Θεού, αν και ταπεινό σε ποσότητα, είναι αντισυμβατικό και έχει μεγάλη σημασία για τη χειραφέτηση και την ανάπτυξη πολλών γενεών Ελλήνων σκηνοθετών. Ο Δήμος Θεός εργάστηκε ως μοντέρ, σκηνοθέτης (μεταξύ άλλων σκηνοθέτησε και έργα του Samuel Becket), παραγωγός, ηθοποιός, αλλά και ως πωλητής σπάνιων βιβλίων και εκδότης του περιοδικού *Μονόκερως*, μιας ανεξάρτητης επιθεώρησης για την

18 αισθητική, τη θεωρία και την τέχνη.

Το εν πολλοίς άγνωστο ντοκιμαντέρ του των αρχών της δεκαετίας του 1980 *Υπερρεαλιστικό happening*, το δημιούργησε για την ελληνική κρατική τηλεόραση. Για τον σκοπό αυτό πήρε συνεντεύξεις από άτομα που συνδέονταν με τον ελληνικό σουρρεαλισμό, όπως ο Νάνος Βαλαωρίτης και άλλοι, διερευνώντας την παρουσία και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κινήματος στην Ελλάδα. Πρόκειται για μια σπάνια ιστορική καταγραφή της σουρρεαλιστικής παράδοσης στη χώρα, η οποία δημιουργήθηκε σε μια εποχή που αυτό δεν ενδιέφερε το ευρύτερο κοινό.

Γλώσσα: Ελληνικά. Υπότιτλοι: Αγγλικά.

Acts and Intermissions

της Abigail Child (ΗΠΑ, 2017, 56')

3 Ιουλίου στις 6:30 μ.μ.

5 Ιουλίου στις 9 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίππη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Ένα πορτρέτο της εμβληματικής πολιτικής ακτιβίστριας του ριζοσπαστικού αναρχισμού Emma Goldman, και ταυτόχρονα ένα εργόχειρο συνειρμών που συνυφαίνουν τα προσωπικά ημερολόγια της «πιο επικίνδυνης γυναίκας στον κόσμο» –όπως ήταν επίσης γνωστή η «κόκκινη Έμμα»– με την ορατή και την άορατη ζωή της εργατικής τάξης, από τα εργοστάσια του ύστερου καπιταλισμού ως τα σύγχρονα data centers. Ένα υβριδικό ντοκιμαντέρ για την επιθυμία του σώματος –τόσο του γυναικείου όσο και του συλλογικού–, καμωμένο από αρχειακά θραύσματα και στοιχειωτικές πράξεις επανεκδραμάτισης, διά χειρός μιας εμβληματικής φιγούρας της αμερικανικής αβανγκάρντ.

Γλώσσα: Αγγλικά. Υπότιτλοι: Ελληνικά.

The Encampments

των Michael T Workman και Kei Pritsker
(ΗΠΑ/Παλαιστίνη, 2025, 83')

3 Ιουλίου στις 7:30 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Ο καταυλισμός αλληλεγγύης για τη Γάζα στο πανεπιστήμιο CoIumbia ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2024, όταν περίπου πενήντα φοιτητές και φοιτήτριες έστησαν σκηνές στον υπαίθριο χώρο του campus απαιτώντας την αποδέσμευση του ιδρύματος από επενδύσεις σε εταιρείες που συνδέονται με τον πόλεμο. Η ταινία παρακολουθεί την απρόσμενη κλιμάκωση των διαμαρτυριών – από την απαγόρευση των φιλοπαλαιστινιακών φοιτητικών οργανώσεων εκ μέρους της διοίκησης του πανεπιστημίου, ως τις μαζικές συλλήψεις που έσπασαν την πεντηκονταετή απαγόρευση αστυνομικής παρουσίας στην πανεπιστημιούπολη. Το *Encampments* διερευνά γιατί τα εκπαιδευτικά ιδρύματα επέλεξαν τη μαζική καταστολή των φοιτητικών κινητοποιήσεων αντί του διαλόγου, θυμίζοντάς μας το νόημα της κοινότητας απέναντι στη συστημική καταπίεση και φωτίζοντας τη δύναμη και το κόστος των κινημάτων που ξεκινούν από τα κάτω.

Γλώσσα: Αγγλικά. Υπότιτλοι: Ελληνικά.

We Are Making A Film About Mark Fisher

των Simon Poulter και Sophie MeIlor
(Ηνωμένο Βασίλειο, 2025, 65')

3 Ιουλίου στις 8:50 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

«Είναι πιο εύκολο να φανταστούμε το τέλος του κόσμου παρά το τέλος του καπιταλισμού»: Με αυτή τη φράση-αντήχηση μιας μαρξιστικής αρχαιολογίας του μέλλοντος έμελλε να μας στοιχειώνει μέχρι σήμερα ο Βρετανός Mark Fisher, «ιδανικός αυτόχειρας» και

20 ακατάτακτος στοχαστής της σύγχρονης κουλτούρας. Ακροβατώντας ανάμεσα στο ντοκιμαντέρ, τη μυθοπλασία και την περφόρμανς μέσα από το πρίσμα της φασματολογίας (hauntology), αυτό το κινηματογραφικό πείραμα αφουγκράζεται στο «εδώ και τώρα» τον απόηχο των ιδεών του Fisher για τον καπιταλισμό, τον καπιταλιστικό ρεαλισμό, τον πολιτισμό και το μέλλον. Μια DIY ταινία με περισσότερους από 70 συντελεστές, οι οποίοι συνεργάστηκαν μέσω Instagram (@markfisherfiIm), χωρίς χρηματοδότηση και επίσημες άδειες, ανταποκρινόμενοι στο κάλεσμα του Fisher για την ανάπτυξη ενός συλλογικού φαντασιακού πέρα από τα όρια του κυρίαρχου πολιτικού συστήματος. Γλώσσα: Αγγλικά. Υπότιτλοι: Ελληνικά.

Δαφνί

των Άγγελου Προκοπίου & George Hoyningen-Huene
(Ελλάδα, 1951, 17')

4 Ιουλίου στις 4 μ.μ. και στις 8 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Η ταινία *Δαφνί* (Παναγία Χρυσοδαφνιώτισσα) ήταν μια σύλληψη του τεχνοκριτικού και θεωρητικού Άγγελου Προκοπίου που υλοποιήθηκε από μια διεθνή ομάδα συνεργατών, ως μια προσπάθεια να παρουσιαστεί, μέσω της γλώσσας του κινηματογράφου, η μοναδική, ως προς την ιστορία, την τοποθεσία και τα ψηφιδωτά της, Μονή Δαφνίου. Η ταινία παρουσιάστηκε στο έντυπο πρόγραμμα (No. 14) της προβολής της το 1953 (29 Μαρτίου) στην Κινηματογραφική Λέσχη Αθηνών ως το πρώτο ελληνικό art fiIm, με μια σύντομη αναφορά στη νέα διεθνή τάση των art fiImς στον κινηματογράφο. Μέσα από μια σειρά από πολύ κοντινά πλάνα, η ταινία εστιάζει σε λεπτομέρειες των ψηφιδωτών που δεν μπορεί να βιώσει διαφορετικά ο επισκέπτης της. Το εφέ, που ενισχύεται από την αφήγηση, είναι συγκλονιστικό και αποκαλύπτει τολμηρές

21 εικονογραφικές λεπτομέρειες όπου αναμειγνύονται και χρησιμοποιούνται διάφορα στυλ.

Το κείμενο που έγραψε ο Προκοπίου και διασκεύασε ο Aidous Huxley ξεκινά από το ειδυλλιακό τοπίο της Αττικής και προχωρά στο εσωτερικό της Μονής, με διαρκείς αναφορές στην πλούσια ιστορία της και στα μείγματα παγανιστικών, αρχαίων, κλασικών, μεσαιωνικών, χριστιανικών, ρωμαϊκών, φραγκισκανικών και βυζαντινών στοιχείων, τα οποία είναι εμφανή παντού. Όπως έγραψε ο ίδιος ο Προκοπίου στην εφημερίδα *Καθημερινή*, εξηγώντας τη διαλεκτική της παρουσίασης, η οποία βασίζεται στη χρήση ευαγγελικών κειμένων, ο θεατής βιώνει μια ολοκληρωμένη, ποιητική, τελετουργική εμπειρία βλέποντας τις εικόνες, ενώ ταυτόχρονα ακούει τα κείμενα από τα οποία αυτές εμπνεύστηκαν: «Με την ταινία *Δαφνί*, θέλαμε να παρουσιάσουμε σε ένα διεθνές κοινό ένα καλλιτεχνικό αριστούργημα των βυζαντινών χρόνων στην ολοκληρία του: στην αρχιτεκτονική του, στην ψηφιδογραφία του, στο εικονογραφικό του πρόγραμμα, την αισθητική ζωή του. Να το δέσουμε με την καλλιτεχνική και πνευματική παράδοση της αρχαίας Ελληνικής γης της Αττικής και να εξάρωμε τη χριστιανική του ποιητική συγκίνηση που είναι τόσο παραγνωρισμένη - όπως κάθε άλλη βυζαντινή συγκίνηση - στη Δύση και ιδίως στις αγγλοσαξονικές χώρες, από τον καιρό του Γκίμπον και του Μοντεσκιέ, που εδημιούργησαν πρώτοι αυτοί την προκατάληψη κατά του Βυζαντίου και της τέχνης του στις ιστορικές μελέτες. Η παρουσίαση αυτή έπρεπε να γίνει μεθοδικά χωρίς να ενοχλή ο σκοπός της διδαχής τους θεατάς. Και σκέφτηκα τη μορφή του θείου δράματος. Από το πλήθος των ψηφιδωτών εικόνων που υπάρχουν στο *Δαφνί*, οργάνωσα τρεις επάλληλους δραματικούς κύκλους. Του παντοκράτορος, της Παρθένου και του Ιησού, με αρχή, μέση και τέλος, με χαρακτήρες, πλοκή και κάθαρσι. Έπειτα έδωσα στο καθοδηγητικό κείμενο την γραμμή μιας διαλεκτικής πορείας, με λόγο και αντίλογο παρμένα από τα ευαγγελικά κείμενα. Η πρωτοτυπία αυτή θεωρήθηκε εκεί που κρίθηκε και βραβεύτηκε το *Δαφνί*

22 από τα προσόντα της ταινίας. Με τη διάρθρωση αυτή του κειμένου, ο θεατής βλέπει την εικόνα και ακροάται τον βιβλικό λόγο απ' όπου αυτή επήγασε. Και ζη το έργο της χριστιανικής ποιήσεως, όπως σε ένα ναό, με την όραση και την ακοή».

Έχοντας κερδίσει δύο διεθνή βραβεία στα Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Νέας Υόρκης και του Εδιμβούργου (1952) και αφού είχε χαθεί για πολλά χρόνια, η ταινία βρέθηκε στο Κινηματογραφικό Αρχείο του Μονάχου, χάρη στον διευθυντή της Ταινιοθήκης της Ελλάδος, Θόδωρο Αδαμόπουλο, και στην επίμονη έρευνα των μελών της πολιτιστικής ομάδας ΟΙΚΟ.POLI.S στο Χαϊδάρι. Παρουσιάστηκε το 2011, στο Παλατάκι Χαϊδαρίου (15 Ιανουαρίου), στην έκθεση *Ντέρτι Humanism: The Film Appendix*, σε επιμέλεια Νάντιας Αργυροπούλου, στην Ταινιοθήκη της Ελλάδος (9 Σεπτεμβρίου 2011) και στην έκθεση «HeII As PaviIIion» στο Palais de Tokyo (Παρίσι, 2013). Όλες οι παρουσιάσεις στόχευαν, μεταξύ άλλων, στην ευαισθητοποίηση του Υπουργείου Πολιτισμού σχετικά με τη συντήρηση της Μονής Δαφνίου.

Γλώσσα: Αγγλικά. Υπότιτλοι: Ελληνικά.

L'Apocalypse a déjà eu lieu (Whispers of Extinction)

του Stany Cambot / EcheIIe Inconnue

(Γαλλία, 2025, 54')

4 Ιουλίου στις 4:15 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,

MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Στη «Νέα Μεγάλη Ρωσία» του Βλαντίμιρ Πούτιν, οι μπουλντόζες απειλούν τους «οικισμούς των γκαράζ» - μυστικές πόλεις που αναδύθηκαν μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ. Εδώ ζουν οι επιζώντες αυτής της Αποκάλυψης: οι λεγόμενοι Γκαράζνικι. Μαζί τους, η ταινία μας ταξιδεύει πίσω στον χρόνο και την ιστορία, σε μια παράλληλη, υπόγεια Ρωσία της φαντασίας.

Η ομάδα EcheIIe Inconnue, που δημιουργήθηκε το 1998 από τον αρχιτέκτονα και κινηματογραφιστή Stany Cambot

23 με έδρα τη Ρουέν της Γαλλίας, διοργανώνει καλλιτεχνικά έργα και πειράματα με επίκεντρο τις αστικές μειονότητες και τις εναλλακτικές ή αναδυόμενες μορφές αστικής ζωής, δουλεύοντας σε συνεργασία με ντόπιους πληθυσμούς που συχνά παραγνωρίζονται, υφίστανται διακρίσεις ή καθίστανται αόρατοι λόγω του τρόπου ζωής τους. Όπως το θέτει η ίδια η EcheIIe Inconnue, «Ένας αστικός πόλεμος μαίνεται, αποσιωπημένος και βουβός. Μ' αυτόν επιδιώκουμε να εμπλακούμε, χαρτογραφώντας ό,τι λείπει από την αντίληψή μας για την πραγματικότητα. Ανιχνεύουμε τα περιγράμματα μιας πολύπλοκης, πολύπλευρης πόλης –αντί μιας μονοδιάστατης πόλης των συναινήσεων– ξεκινώντας από τα περιθώριά της ή τις εστίες κρίσης της. Το έργο μας φιλοδοξεί να είναι ένας βασανιστικός ήχος...»

Η προβολή πραγματοποιείται στα πλαίσια της ενότητας **Flipper Zone. Παίζοντας ενάντια στο θέαμα**, της Μπιενάλε 9 (συνεπιμέλεια Νάντια Αργυροπούλου και Βανέσα Θεοδωροπούλου).

Γλώσσα: Γαλλικά. Υπότιτλοι: Αγγλικά.

Η μάχη της Πράγας

του Κώστα Σφήκα (Ελλάδα, 2000, 12'30")

5 Ιουλίου στις 5:20 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίπη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Η ταινία δημιουργήθηκε από τον Κώστα Σφήκα αξιοποιώντας φωτογραφικό υλικό που του παραχώρησαν οι Γιώργος Μητροβγένης, Κώστας Τραμπαδούρος και Indy Media Centre Prague. Εκπροσωπώντας το Βαλκανικό Σοσιαλιστικό Κέντρο "Christian Rakovsky" μαζί με άλλα μέλη του, ανάμεσα στα οποία και ο διανοούμενος, συγγραφέας και μελετητής του έργου του Σφήκα Σάββας Μιχαήλ, η ομάδα είχε συμμετάσχει στις διαδηλώσεις ενάντια στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο το 2000 στην Πράγα. Οι διαδηλώσεις αυτές ακολούθησαν τις περίφημες αντίστοιχες διαδηλώσεις στο Σιάτλ των ΗΠΑ, ενώ αμέσως μετά, το 2001, έγιναν οι διαδηλώσεις της Γένοβα.

Φωνές και στέκια του Ρεμπέτικου
του Κώστα Σφήκα (Ελλάδα, 1981, 20')

5 Ιουλίου στις 5:30 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίππη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Ένα παιδί θυμάται γεγονότα και φωτογραφίες από τον Τύπο της εποχής σχετικά με το ρεμπέτικο. Σε σκηνοθεσία και σενάριο του Κώστα Σφήκα, η ταινία δημιουργήθηκε για την τηλεοπτική εκπομπή «Παρασκήνιο» της ΕΡΤ.

Η ποίηση του Ανδρέα Εμπειρικού
του Κώστα Σφήκα (Ελλάδα, 1982, 25')

5 Ιουλίου στις 5:50 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίππη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Στίχοι του Ανδρέα Εμπειρικού εικονίζονται στο παράθυρο ενός πραγματικού-φανταστικού χώρου, πλασμένου από έργα σουρρεαλιστών, όπου παρακολουθούμε την αγωνία ενός ζεύγους που αγωνίζεται μάταια να υπερβεί την αλλοτριωτική επίδραση του σύγχρονου κόσμου. Η ταινία, στην οποία εμφανίζονται ο Κώστας Σφήκας, η Κλάρα Σφήκα-Σασλίδη και ο Τάκης Σασλίδης, δημιουργήθηκε για την τηλεοπτική εκπομπή «Οι ποιητές μας» της ΕΡΤ.
Γλώσσα: Ελληνικά.

Θρήνος για τον Γιάννη Χρήστου
του Κώστα Σφήκα (Ελλάδα, 1980, 19')

5 Ιουλίου στις 6:20 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίππη Χόιπελ»,
MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Παράλληλη κίνηση της κάμερας σε παρτιτούρες-σύμβολα και σκηνές ανάπλασης ορισμένων χάπενινγκ του συνθέτη, με την καθοδήγηση των συνεργατών του Ιομήνης και Νίκου Αυγέρη, που συμμετέχουν στις εκτελέσεις των σκηνών.

25 Σε σκηνοθεσία και σενάριο του Κώστα Σφήκα, η ταινία δημιουργήθηκε για την τηλεοπτική εκπομπή «Παρασκήνιο» της ΕΡΤ.

Μοντέλο

του Κώστα Σφήκα (Ελλάδα, 1974, 90')

5 Ιουλίου στις 7:20 μ.μ.

στο Αμφιθέατρο «Ξανθίππη Χόιπελ»,

MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Η ταινία-τομή *Μοντέλο* του Κώστα Σφήκα ανατέμνει σε ένα μονοπλάνο το ομογενοποιητικό, απομειωτικό πρότυπο του καπιταλιστικού μηχανισμού. Το έργο, μέρος της συλλογής του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης στο Παρίσι, αποτελεί προσπάθεια του δημιουργού να εκφράσει αρχικά το μοντέλο του καπιταλισμού όπως εμφανίζεται στην Ελλάδα της εποχής, με την οικοδομική δραστηριότητα ως πλέον δηλωτική έκφρασή του. Στην πορεία η ταινία προσανατολίστηκε στην «άμεση πλαστική μεταγραφή των θεμελιωδών νόμων του Κεφαλαίου» (Κ. Σφήκας), στο να αποδώσει αφαιρετικά τις συντεταγμένες και τους αυτοματισμούς της παραγωγικής διαδικασίας. Οι μηχανές, οι τάφοι, τα ανδρείκελα-εργάτες, η ροή των προϊόντων-φετίχ, η θρυλική εργασία του Σφήκα στο γύρισμα, η χρήση του χρώματος και της προοπτικής που αντλεί τόσο από τη ζωγραφική του De Chirico όσο και από την εμπειρία της εκβιομηχάνισης, συνθέτουν μια μοναδική χειροποίητη φιλμική δημιουργία η οποία υλοποιεί τη μεγάλη έρευνα και σκέψη του Σφήκα για την εργασία, τη ζωή και τη χειραφέτηση. Περισσότερες ταινίες του Κώστα Σφήκα προβάλλονται στους χώρους της Μπιενάλε 9 στο MOMUS-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, ενώ προβλήθηκαν και στο πλαίσιο της έκθεσης «Ανατροπή (η επιστημονική φαντασία ως αλλαγή)» στο προοίμιο της Μπιενάλε το φθινόπωρο του 2025.

Παίζοντας αλλιώς. Η ταινία (the prelude)

της Τριας Βρεττού (Ελλάδα, 2025, 13'17")

5 Ιουλίου στις 10 μ.μ.

στη ΔΕΘ-HELEXPO, Περίπτερο 2, ισόγειο (ring area)

Το *Παίζοντας αλλιώς. Η ταινία (the prelude)* είναι το βίντεο που προανήγγειλε μία από τις πιο πειραματικές και δημιουργικές συνεργασίες-πρωτοβουλίες της Μπιενάλε 9, το έργο-σύνολο δράσεων *Playing Otherwise / Παίζοντας Αλλιώς*. Το βίντεο δημιουργήθηκε σταδιακά από υλικά τα οποία συγκεντρώθηκαν μέσα από συλλογική έρευνα, σε σκηνοθεσία και συναρμογή της Τριας Βρεττού και μεταφέρει τον τόνο του ευρύτερου έργου σε εξέλιξη. Στο πλαίσιο της διερεύνησης του «κοινωνικού αλλιώς» (the social otherwise) – το οποίο αποτέλεσε κύριο άξονα της επιμέλειας της Μπιενάλε 9, μαζί με αιτήματα διεκδίκησης του δημόσιου χώρου, θέματα συλλογικότητας και αλληλεγγύης, προβληματισμούς για την αναθεώρηση των σχέσεων εξουσίας και ανταγωνισμού– το *Playing Otherwise* αναπτύχθηκε με δημιουργικούς εταίρους την πλατφόρμα *Another Football* και το Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ – Γραφείο Θεσσαλονίκης. Το ευρύτερο έργο, που το βίντεο αποτυπώνει κατά την αρχή του, περιλαμβάνει εύρος καλλιτεχνικών, θεωρητικών αναφορών γύρω από το παιχνίδι, τα σπορ, μέχρι και το σύγχρονο gaming, συμπεριλαμβανομένων και των θέσεων της Καταστασιακής Διεθνούς για το αντιπολεμικό παιχνίδι (το *Kriegsspiel* του Guy Debord) και την εφαρμοσμένη «τριαλεκτική» (Asger Jorn, 1962).

Γλώσσα: Ελληνικά, Αγγλικά. Υπότιτλοι: Αγγλικά, Ελληνικά.

Παίζοντας αλλιώς. Η ταινία

της Βέρας Χοτζόγλου (Ελλάδα, 2026, 45')

5 Ιουλίου στις 10:15 μ.μ.

στη ΔΕΘ-HELEXPO, Περίπτερο 2, ισόγειο (ring area)

27 Η ταινία αυτή δημιουργήθηκε για την Μπιενάλε 9 κατόπιν ανάθεσης της επιμελήτριας Νάντιας Αργυροπούλου στην εικαστικό και κινηματογραφίστρια Βέρα Χοτζόγλου. Η ταινία αποτελεί τμήμα του πρωτότυπου έργου-συνόλου δράσεων *Playing Otherwise / Παίζοντας Αλλιώς* της Μπιενάλε 9, το οποίο υλοποιήθηκε με το Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ – Γραφείο Θεσσαλονίκης και την πλατφόρμα Another Football, με στόχο να διεκδικήσει το αγαθό των αθλητικών κοινών και να γιορτάσει τις επαναστατικές δυνατότητες του παίξουν. Υπεύθυνοι για τη διαχείριση της υλοποίησης του έργου (project management) ήταν ο Φίλιππος Πολατοΐδης και η Δομνίκη Βαγιάτη. Η ταινία αποτυπώνει το παιχνίδι τριμερούς ποδοσφαίρου που πραγματοποιήθηκε μεταξύ των αυτοοργανωμένων ομάδων FC Abalos, Becazzes FC, FaItsa FC, Muhabeti FC στις 24 Μαΐου, στις 3:30–5:30 μ.μ., στο Γήπεδο Καρδίας, με τη φιλοξενία του Δήμου Θέρμης – Εθνικής Πρωτεύουσας Νεολαίας 2026. Το παιχνίδι ήταν ανοιχτό στο κοινό και ακολούθησε συζήτηση μεταξύ μελών των ομάδων, εκπροσώπων των οργανωτών και μελών του κοινού.

Γλώσσα: Ελληνικά. Υπότιτλοι: Αγγλικά.

23 Μαΐου – 5 Ιουλίου 2026

επιμέλεια

Νάντια Αργυροπούλου

οργάνωση/υλοποίηση

MOMUS–Μητροπολιτικός Οργανισμός Μουσείων Εικαστικών
Τεχνών Θεσσαλονίκης

Ώρες Λειτουργίας Έκθεσης

Τρίτη 30 Ιουνίου έως Παρασκευή 3 Ιουλίου 4-11 μ.μ.
Σάββατο & Κυριακή 4 & 5 Ιουλίου 2-11 μ.μ.

Επιμέλεια: Νάντια Αργυροπούλου

Οπτική Ταυτότητα: studio precarity

Αρχιτεκτονικός Σχεδιασμός: Y2K

Βοηθός Επιμελήτριας: Έβελυν Ζέμπου

Σχεδιασμός Φωτισμών: Edeko Lighting Studio

Σύμβουλος Οπτικοακουστικών: Μάκης Φάρος

Διόρθωση/Μετάφραση Κειμένων: Φωτεινή Πίπη

Ομάδα Παραγωγής MOMUS: Αγγελική Χαριστού, Ευτυχία
Πετρίδου, Σίλια Φασιανού

Γραφείο Τύπου

Χρύσα Ζαρκαλή, Τμήμα Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων &
Επικοινωνίας, MOMUS

press@momus.gr / T +30 2310566716 (ext. 118) /

T +30 6945114343

thessaIonikiBiennale.com

[Facebook](#) / [Instagram](#) / [YouTube](#)

οργάνωση/υλοποίηση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού

M ΜΟΥΣΕΙΑ
MOMUS

συνδιοργάνωση

THESSALONIKI
FF GR
FILM FESTIVAL

δημιουργικοί εταίροι

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Ελλάδα

μεγάλοι χορηγοί

ΣΑΝΤΡΑ ΜΥΣΤΑΚΙΔΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ & ΖΩΗ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

χορηγοί

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

υποστηρικτές

υποστηρικτές δράσεων

επίσημος χορηγός
αερομεταφορών

ψηφιακός
υποστηρικτής

χορηγοί επικοινωνίας

